

**ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ
РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗВО**

УДК 378.147:784.071.2

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.345351>

Зіновій Стельмашук, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9133-2876>

Ярослава Топорівська, кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1808-6271>

Олена Спольська, доктор філософії за спеціальністю
025 Музичне мистецтво, доцент,
завідувач кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2397-2035>

**ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
“ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ
ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

У статті акцентовано увагу на важливості підвищення якості підготовки вчителя музичного мистецтва шляхом вдосконалення інструментально-виконавської компетентності пов'язаної з технологіями освоєння шкільного інструментального репертуару під час роботи з різним складом інструментальних ансамблів на практичних заняттях з курсу “Інструментальний репертуар в освітньому процесі загальноосвітньої школи”. Наведено приклади технологій освоєння інструментального репертуару. Висвітлено досвід роботи під час викладання даної навчальної дисципліни у ТНПУ.

Ключові слова: інструментально-виконавська компетентність; інструментальний репертуар; інструментальний ансамбль; музичний інструментарій.

Табл. 1. Літ. 9.

Zinoviy Stelmashchuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Musicology and Methodology of Musical Art Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9133-2876>

Yaroslava Toporivska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Dean of the Faculty of Arts,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1808-6271>

Olena Spolska, Doctor of Philosophy, Associate Professor,
Head of the Musicology and Methods of Musical Art Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2397-2035>

**DEEPENING THE INSTRUMENTAL-PERFORMING COMPETENCE OF A FUTURE TEACHER
OF MUSIC ARTS DURING THE STUDY OF THE DISCIPLINE “INSTRUMENTAL REPERTOIRE IN
THE EDUCATIONAL PROCESS OF A COMPREHENSIVE SCHOOL”: FROM THE EXPERIENCE
OF WORKING IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION**

The article focuses on the importance of improving the quality of music teacher training by improving instrumental performance skills related to the technologies of mastering school instruments when working with various instrumental ensembles in practical classes of the course “Instrumental repertoire in the educational process of a comprehensive school”. Examples of technologies for mastering the instrumental repertoire are given. The experience of teaching this academic discipline at TNPU is highlighted. The basic educational competencies and pedagogical factors that influence the process of forming instrumental performance skills and abilities in students while playing with various instrumental ensembles are analysed. The process of preparing future music teachers for professional activity is characterised, which involves collective instrumental and creative performance in the form of rehearsals with ensembles of folk instruments of the same and different types, selection of a multi-genre instrumental repertoire, writing a score for instrumental accompaniment of a vocal work from the school song repertoire using digital technologies, and step-by-step recording of it with the instrumental composition of an

ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗВО

academic group. The main content components and structure of the academic discipline are highlighted. The experimental stage of research into deepening the instrumental and performance competence of future music teachers by accumulating a teaching repertoire during practical classes and using it in the course of teaching practice in general education schools is analysed.

Keywords: *instrumental performance competence; instrumental repertoire; instrumental ensemble; musical instruments.*

Постановка проблеми. Нинішній техногенно-інформаційний, динамічний розвиток суспільства вимагає створення адекватних умов в системі професійної підготовки вчителя музичного мистецтва. Значної ролі при цьому набуває підвищення якості його навчання шляхом досягнення необхідних компетентностей. Відповідно до сучасних вимог вчитель музичного мистецтва повинен володіти широким спектром знань умінь і навичок. Утім, поряд з іншими навичками, його професійна діяльність вимагає не тільки в повній мірі володіти одним з музичних інструментів, але й грати на українських народних інструментах, зокрема, хроматичній сопілці в строї до мажор та ударних інструментах без визначеної висоти звучання, які учителі успішно використовують під час інструментального музикування учнів на уроках музичного мистецтва. Різностороннє володіння музичним інструментарієм є важливим чинником професійного становлення майбутнього вчителя-музиканта. Його сформована інструментально-виконавська компетентність забезпечить глибоке розуміння художнього змісту музики, уміння виконувати твори різних жанрів та стилів, володіння широким спектром інтерпретації музичних творів, виражальними засобами музики, сприятиме розвитку музичності, сценічної культури, аналітичного мислення. Учитель, який упевнено володіє музичним інструментарієм, може не лише демонструвати учням вміння виконувати різножанровий репертуар, а й передавати їм художньо-емоційний зміст музики, стимулювати переживати музику, розвиваючи їхні естетичні інтереси, смаки, й потреби.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема компетентності в освіті не нова. Її поняття сформувалося в зарубіжній науковій літературі у другій половині ХХ ст. (Роберт Вайт, Говард Гарднер, Девід Мак Клеелланд, Ноама Чомскі та ін.). Так, “Гарвардський професор педагогіки Говард Гарднер розділив компетентності на типи, зокрема: музичний, що відповідає за вміння акомпанувати пісні, співати, грати на музичному інструменті та міжособистісний або соціальний, який відповідає за вміння взаємодіяти з іншими” [9, 112]. Міжнародний експерт, професор О. Крисан в системі компетентностей характеризує спеціально предметні компетентності, які можуть стосуватися, в тому числі, предметів музичного циклу. “Наприклад, спеціально предметна компетентність з музичного інструменту може визначатися як:

- компетентність у інтерпретації музичного твору;

- компетентність у транспонуванні музичного твору;

- компетентність у підборі пісень шкільного репертуару;

- компетентність у створенні супроводу пісень (акордово-фактурний, формотворчий, варіаційний);

- компетентність щодо художньо-педагогічного аналізу музичного твору;

- компетентність читання нот з аркуша;

- компетентність ескізного вивчення музичного твору та ін.” [9, 111].

В українській педагогічній науці перші публікації компетентнісного підходу в освіті з’явилися наприкінці ХХ ст. Вагомий внесок у розробку проблеми зробили І. Бех, Н. Бібік, П. Горностай, І. Єрмаков, І. Зязюн, Л. Карпова, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та ін. У їхніх розвідках ґрунтовно описані види професійної компетентності, відповідно до яких майбутнім фахівцям необхідно надавати спеціальні знання і сформувати в них багатогранну систему цінностей, розвиваючи на цій базі фахові види компетентностей.

Педагогічна компетентність, за дослідженнями О. Пометуна, передбачає наявність психолого-педагогічних знань, предметних прикладних умінь і навичок, особистісних здібностей учителя, за допомогою яких він ефективно може реалізувати завдання, мету і цілі освітнього процесу [7].

В. Овчарук підкреслює, що компетентнісно-орієнтований підхід до формування змісту освіти став новим концептуальним орієнтиром шкіл зарубіжжя і породив безліч дискусій як на міжнародному так і на національному рівні [5].

Укладачі навчальної програми “Музичне мистецтво” (5-8 класи) для загальноосвітніх закладів (Б. Фільц, І. Белова, Г. Букреєва, М. Демчишин, Л. Масол, О. Мільченко, О. Павленко) освітню компетентність розділяють на загальнокультурну, предметну, комунікативну, навчально-пізнавальну, ціннісно-сенсову і загально предметну [8].

Проблема інструментально-виконавської компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва та підготовка їх до професійної діяльності стала предметом багатьох наукових досліджень сучасних науковців та педагогів-практиків, які розробили концептуальні положення щодо фахової компетентності здобувачів у педагогічних закладах вищої освіти. Л. Арчажникова, Б. Брилін, Т. Бутенко, Л. Гаркуша, А. Душний, О. Економова, В. Лабунець, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, Т. Пляченко, О. Рудницька, Я. Сверлюк, О. Шрамко О. Щолокова, та ін. зазначають, що багатогранне і

ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗВО

комплексне володіння музичним інструментарієм виступає вагомим передумовою і сприяє становленню професійної майстерності майбутнього педагога-музиканта.

Мета статті охарактеризувати процес поглиблення інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва шляхом освоєння і накопичення музичних творів під час роботи з різним складом інструментальних ансамблів на практичних заняттях з курсу “Інструментальний репертуар в освітньому процесі загальноосвітньої школи”.

Виклад основного матеріалу. Термін “компетентність” у науковій літературі інтерпретується по-різному утім, в більшості джерел дане поняття трактується як володіння знаннями, практичними вміннями і навичками в певній галузі, якомусь питанні, колі питань, тощо. Зокрема, С. Кравченко тлумачить компетентність як інтегровану характеристику особистості, яка включає знання, вміння, навички, досвід і цінності, що забезпечують успішне виконання професійної діяльності [4]. Л. Ковальова-Гончарюк визначає інструментально-виконавську майстерність як системну компетентність, яка складається з мотиваційного, когнітивного, рефлексивного та діяльнісного компонентів [3, 205].

Характеризуючи процес поглиблення інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва зазначаємо, що на спеціальність А14 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) приблизно дві третини здобувачів приходять навчатись у стіни вищого закладу освіти після закінчення загальноосвітньої школи і не всі з них мають базову середню музичну освіту, а деякі відвідували лише вокальні гуртки позашкільних закладів освіти. Рівень володіння музичним інструментом (інструментами) таких студентів не відповідає бажаному оптимальному рівню, щоб протягом навчання опанувати програму і досягнути інструментально-виконавської компетентності відповідно до вимог освітньо-професійної програми, особливо в частині опанування багатожанрового шкільного репертуару.

Для подолання цього явища нами запропоновано до переліку дисциплін вибіркової навчальної компоненти увести курс “Інструментальний репертуар в освітньому процесі загальноосвітньої школи”, в ході вивчення якого здобувачі розширюють і поглиблюють діапазон інструментально-виконавської компетентності в частині накопичення різножанрового інструментального шкільного репертуару для використання його в майбутній професійній діяльності. Найбільш оптимальним і, як показали спостереження і практичний досвід поки що єдиним, на наш погляд, способом для досягнення поставленої мети виявилось музикування у формі інструментального ансамблю різного за

складом однотипних і/або різнотипних народних музичних інструментів, а саме: дуєтів (сопілка, скрипка; сопілка, цимбали; сопілка, бандура; сопілка, акордеон; сопілка, бубон), тріо (скрипка, цимбали, бубон; сопілка, скрипка, цимбали; скрипка, сопілка, контрабас; сопілка, бандура, цимбали), квартетів (сопілка, скрипка, цимбали, контрабас; скрипка, сопілка, цимбали, бубон) та інші поєднання, в залежності від кількості студентів у академічній групі і володіння ними музичним інструментарієм.

Сутність і структуру інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, мету і завдання фахової підготовки студентів в інструментальних класах на засадах компетентнісного підходу визначено, зокрема, Т. Пляченко, яка наголошує і справедливо стверджує, що “Володіння музичним інструментом (або кількома інструментами) є важливою умовою фахової компетентності вчителя музичного мистецтва, тому процес навчання в інструментальних класах має бути зорієнтованим на формування у студентів інструментально-виконавської компетентності” [6, 62]. Авторка розглядає інструментально-виконавську компетентність учителя музичного мистецтва як одну із спеціалізовано-професійних компетентностей, куди входять знання інструментального репертуару та здатність самостійно добирати інструментальні твори для проведення уроків музичного мистецтва й організації позакласної діяльності школярів і трактує інструментально-виконавську компетентність як інтегровану діяльність здобувача, яка реалізується не лише в процесі індивідуальних занять з основного й додаткового музичних інструментів, але й під час колективного музикування і визначає навчальний оркестр (ансамбль) як творчу лабораторію, де студенти поглиблюють індивідуальні інструментально-виконавські навички, набувають досвіду практичної роботи з оркестром (ансамблем), розвивають творчі здібності [6].

Ми розділяємо думку Т. Пляченко та вище зазначених науковців і стверджуємо, що важливим компонентом інструментально-виконавської компетентності є вдосконалення умінь і навичок гри в інструментальному ансамблі, володіння різноманітним інструментарієм з метою накопичення репертуарного фонду кращими зразками музичного фольклору та авторськими творами з метою їх використання в професійній сфері.

Виходячи з вище наведеного констатуємо, що навчальна програма означеної дисципліни складена з урахуванням всієї комплексної інструментально-виконавської діяльності у тісному взаємозв’язку з фаховими дисциплінами, які студенти освоюють відповідно до навчального плану освітньої програми “Середня освіта (Музичне мистецтво)”, а саме: Диригування і постановка голосу, Музичний

ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗВО

інструмент, Оркестровий клас, Інструментознавство та методика роботи з дитячим музичним колективом, Методика музичного виховання, Теорія музики, Історія музики, Музична інформатика. Така міждисциплінарна взаємодія є обов'язковою і необхідною під час вивчення даного курсу.

Особливе значення в цій взаємодії має сьогодні, в часі широкого і ефективного застосування цифрових технологій, навчальна дисципліна Музична інформатика, яку студенти опановують на другому курсі навчання і в результаті її вивчення можуть написати ансамблеву партитуру, послухати її звучання та роздрукувати з інструментальними партіями (поголосниками), застосовуючи, зокрема, навчальні платформи (музичні редактори: Finale 2010, Musescore) та інші, а для дистанційного навчання Moodle, Zoom, тощо. Особливої потреби і актуальності набула інтеграція цифрових інструментів у процес поглиблення інструментально-виконавської компетентності здобувачів під час пандемії коронавірусу та воєнної агресії росії проти України, коли виникла необхідність організації освітнього процесу в он-лайн режимі. Про це наголошують у своїх дослідженнях науковці: “Основними цифровими інструментами удосконалення компетентностей здобувачів педагогічної освіти є технологічні та педагогічні рішення... Комбінування технологічних та педагогічних рішень дає змогу створити гнучке й ефективне навчальне середовище, що адаптоване до потреб та особливостей сучасних здобувачів педагогічної освіти в Україні. Ці інструменти та методики сприяють підвищенню якості освіти, розвитку професійних навичок студентів, їхній підготовці до майбутньої кар'єри у сфері освіти” [1, 75].

Вивчається дана дисципліна на 3 курсах з обсягом 3 кредити ЄКТС. Метою курсу є вдосконалення здобутих практичних умінь і навичок, а саме:

- здатність підбирати музичні твори для ансамблів народних інструментів однотипного й різнотипного складу;
- здатність володіти основним та додатковим музичним інструментом, грою на хроматичній сопілці в строї до мажор, ударних музичних інструментах без визначеної висоти звучання;
- здатність організувати поетапний репетиційний процес занять з інструментальним ансамблем;
- здатність застосовувати музично-теоретичні знання для жанрово-стильового та образно-емоційного розкриття музичного твору в процесі репетиційної роботи.

Зміст навчальної дисципліни “Вдосконалення знань, практичних умінь і навичок формування репертуару в процесі роботи з інструментальним ансамблем”:

Тема 1. Особливості підбору репертуару для

інструментального ансамблю однотипних та різнотипних інструментів.

Опанувати знаннями про відмінні особливості підбору репертуару для ансамблю сопілкарів, струнно-смічкових інструментів, бандуристів, акордеоністів, гітаристів та інших однотипних музичних інструментів, а також різнотипних (мішаних) складів інструментів. Знати їх технічно-виражальні можливості, техніку звуковедення, прийоми гри, штрихову палітру.

Тема 2. Підбір репертуару, інструментування та озвучення партитури для інструментального ансамблю однотипних інструментів.

Вміти підібрати репертуар та написати партитуру інструментального (вокального) твору з дитячого шкільного репертуару для ансамблю гітаристів (акордеоністів) та ударних інструментів без визначеної висоти звучання) і озвучити її в процесі музикування студентами на практичних заняттях.

Тема 3. Підбір репертуару, інструментування та озвучення партитури для ансамблю бандуристів і ударних інструментів.

Вміти підібрати репертуар та написати партитуру інструментального (вокального) твору з дитячого шкільного репертуару для ансамблю сопілкарів і ударних інструментів та озвучити її в процесі музикування студентами на практичних заняттях.

Тема 4. Підбір репертуару, інструментування та озвучення партитури для ансамблю сопілок та ударних інструментів.

Вміти підібрати репертуар та написати партитуру інструментального (вокального) твору з дитячого шкільного репертуару для ансамблю сопілкарів і ударних інструментів та озвучити її в процесі музикування студентами на практичних заняттях.

Тема 5. Підбір репертуару, інструментування та озвучення партитури для ансамблю струнно-смічкових і ударних інструментів.

Вміти підібрати репертуар, написати партитуру інструментального (вокального) твору з дитячого шкільного репертуару для ансамблю струнно-смічкових і ударних інструментів та озвучити її в процесі музикування студентами на практичних заняттях.

Тема 6. Підбір репертуару, інструментування та озвучення партитури для різнотипного складу інструментів.

Вміти підібрати репертуар, написати партитуру інструментального (вокального) твору з дитячого шкільного репертуару для ансамблю у складі: сопілка, бандура, акордеон, скрипка, гітара, ударні інструменти (бубон, пандейра) та озвучити її в процесі музикування студентами на практичних заняттях.

**ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО
ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ
РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗВО**

Таблиця 1

**Структура навчальної дисципліни “Вдосконалення знань, практичних умінь і навичок
формування репертуару в процесі роботи з інструментальним ансамблем”**

Назва тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота		лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Особливості підбору репертуару для інструментального ансамблю однотипних та різнотипних інструментів.	2	2	0	6	0	0	0	0
Тема 2. Підбір репертуару, інструментування та озвучення партитури для інструментального ансамблю однотипних інструментів.	6	0	6	10	0	0	0	0
Тема 3. Підбір репертуару інструментування та озвучення партитур для ансамблю бандуристів і та ударних інструментів	6	0	6	10	0	0	0	0
Тема 4. Підбір репертуару інструментування і озвучення партитур для ансамблю сопілок та ударних інструментів.	6	0	6	10	0	0	0	0
Тема 5. Підбір репертуару, інструментування і озвучення партитур для ансамблю струнно-смичкових та ударних інструментів	6	0	6	10	0	0	0	0
Тема 6. Підбір репертуару, інструментування та озвучення партитур для різнотипного складу інструментів.	4	0	4	10	0	0	0	0
Разом	30	2	28	60	0	0	0	0

У межах реалізації мети статті ми провели діагностичний етап педагогічного експерименту, який розділили на умовні напрями (компетентності, запропоновані групою авторів шкільної навчальної програми “Музичне мистецтво”) [8].

Перший напрям комунікативний та ціннісно-сенсовий (комунікативна, ціннісно-сенсова компетенція), під час якого формувався репертуар на основі пісенно-інструментального жанру музичного фольклору та авторських творів сучасних українських композиторів. Здобувачі самі обирали та інструментували твори із запропонованого списку. В процесі творчого пошуку відбувалось формування здатності висловлювати особисте ставлення до музичних творів, аргументуючи свої судження і оцінки, формувались ціннісні орієнтації, музичний інтерес, естетичні смаки та потреби.

Другий напрям предметно-дидактичний (предметна компетентність), в процесі якого студенти засвоювали інструментальний репертуар музикуючи у складі групового інструментального ансамблю

(читання партій з аркуша, ескізне вивчення творів з числа пісень шкільного репертуару).

Третій напрям загальнокультурний (загальнокультурна компетентність) під час якого відбувалась апробація набутої інструментально-виконавської компетентності на етапі виробничої педагогічної практики в загальноосвітній школі групою студентів четвертого курсу спеціальності “Середня освіта (Музичне мистецтво)” з метою визначення ефективності вивченої навчальної дисципліни.

З метою активізації пізнавальної діяльності здобувачів шляхом урізноманітнення практичних занять та для збагачення змісту і форм навчальної роботи ми використовували елементи інтегрованого навчання. Наприклад, спільно зі студентським вокальним ансамблем підготували і здійснили постановку музичної казки А. Мігай “Семеро козенят”, яку демонстрували на сценічних майданчиках загальноосвітніх шкіл міста Тернополя. Користується успіхом серед студентів також підсумкове заняття у формі лекції-концерту.

ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗВО

Проведений аналіз констатувального (діагностичного) етапу педагогічного експерименту показав певну залежність поглиблення рівня інструментально-виконавської компетентності від ступеня оволодіння даною навчальною дисципліною. В процесі гри в інструментальному ансамблі здобувачі накопичували репертуар з числа пісень календарно-обрядового циклу та інших жанрів музичного фольклору, різножанрових авторських творів сучасних українських композиторів.

Отримані, внаслідок анкетування, дані свідчать про те, що здобувачі, як безпосередні учасники творчого процесу, під час репетиційної роботи з інструментальним колективом в ході вивчення навчальної дисципліни та організації музично-виховної роботи протягом проходження педагогічної практики в загальноосвітній школі цілеспрямовано і ефективно апробували та застосували набуті компетентності при опанування даного курсу. Відповіді на питання в анкеті засвідчують, що студенти отримали необхідний багаж умінь і навичок для здійснення майбутньої професійної діяльності в школі. Вони значно урізноманітнили і розширили жанровий діапазон інструментально-виконавського репертуару, який успішно використовували в межах педагогічної практики. У студентів сформувалось почуття впевненості у фаховій професійності, підвився рівень особистісної культури, тощо. Так, якщо на початку вивчення курсу кількість студентів з високим рівнем інструментально-виконавської компетентності становила 62 %, то в кінці проходження практики він зріс до 89 %. Здобувачів з низьким рівнем не виявилось. Таким чином, дослідження показало очевидну динаміку зростання якості інструментально-виконавської компетентності та готовності майбутнього педагога-музиканта до реалізації набутих компетентностей і їх ефективного застосування в процесі професійної діяльності.

Висновки. Підсумовуючи, констатуємо, що інструментально-виконавська компетентність у музично-педагогічній діяльності – це інтегрована професійна якість фахівця, що передбачає, в ході підготовки, володіння різножанровим інструментальним репертуаром, музичним інструментарієм та вмінням на високому художньо-виконавському рівні застосовувати його в освітньому процесі загальноосвітньої школи. Різностороннє опанування музичного інструментарію сприяє не тільки накопиченню інструментального шкільного репертуару, що є необхідною умовою професійної педагогічної компетентності, а й формує виконавську культуру, розвиває технічну досконалість, художньо-творче мислення, педагогічну майстерність майбутнього вчителя-музиканта, забезпечуючи цілісність його професійної підготовки. Незважаючи на те, що ця навчальна дисципліна входить до варіативної

частини навчального плану, вона є важливою ланкою у формуванні інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Генсерук Г., Калаур С., Баньковський А., Довгань З., Стельмашук З. Цифрові інструменти для вдосконалення естетичної компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти: перспективи та виклики. *Молодь і ринок* № 3 (223), березень 2024. С. 74–82.

2. Економова О.С., Бутенко Т.М., Гаркуша Л.І. Формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у фортепіанному класі. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія : Педагогічні науки*, 2019. Вип. СХХХІV (144). С. 98–106. DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-144.2019.11>

3. Ковальова-Гончарюк Л.О. Структурні компоненти інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія “Педагогіка і психологія”*, № 2 (20), 2020. С. 202–206. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-2-20-23

4. Кравченко С.О. Науково-педагогічний аналіз понять “компетенція” та “компетентність”. *Імідж сучасного педагога* № 8 (177), 2017. С. 41–47. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2017-8\(177\)-41-47](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2017-8(177)-41-47)

5. Овчарук О.В. Компетентнісний підхід до формування змісту середньої освіти: досвід зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті. Світовий досвід та українські перспективи*: Бібліотека з освітньої політики під заг. ред. О.В. Овчарук. Київ: “К.І.К.”. 2004. 112 с.

6. Пляченко Т.М. Формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахової підготовки. *Професійна мистецька освіта і культура: матер. Міжнарод. наук.-практ. Конф.*, 16–17 жовт. 2014 р. МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; за заг. ред. В. О. Огнев’юка, Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. С. 61–69.

7. Пометун О. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти. *Вісник програм шкільних обмінів*. № 22. 2004 С. 32–37. URL: http://visnyk.iatp.org.ua/visnyk/issue_article;22;0/32k

8. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів “Музичне мистецтво” (5–8 класи). *Мистецтво та освіта*. 2005. № 1. С. 2.

9. Стельмашук З.М. До проблеми формування компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва *Професійні компетенції та компетентності вчителя*. Матеріали регіонального науково-практичного семінару. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. С. 110–112.

10. Шрамко О.І. Основний музичний інструмент: алгоритми методики: навч.-метод. посіб. для студентів музичних факультетів вищих педагогічних закладів. Кривий ріг, 2008. 219 с.

REFERENCES

1. Henseruk, H., Kalaur, S., Bankovskyi, A., Dovhan, Z. & Stelmashchuk, Z. (2024). Tsyfrovii instrumenty dlia [Digital tools for improving the aesthetic competence of higher

**ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ
РЕПЕРТУАР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ”: З ДОСВІДУ РОБОТИ У ЗВО**

education students in pedagogy: prospects and challenges]. *Youth and market*, No. 3 (223), March. pp. 74–82. [in Ukrainian].

2. Ekonomova, O.S., Butenko, T.M. & Harkusha, L.I. (2019). Formuvannya instrumentalno-vykonavskoi kompetentnosti maybutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u fortepiannomu klasi [Formation of instrumental and performing competence of future music teachers in piano classes] *Scientific Notes of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov. Series: Pedagogical Sciences*, Issue XXXIV (144). pp. 98–106. DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-144.2019.11> [in Ukrainian].

3. Kovalova-Honcharuk, L.O. (2020). Strukturni komponenty instrumentalno-vykonavskos maysternosti maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Structural components of instrumental and performing skills of future music teachers]. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series “Pedagogy and Psychology”*, No. 2 (20), pp. 202–206. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-2-20-23 [in Ukrainian].

4. Kravchenko, S.O. (2017). Naukovo-pedahohichniy analiz ponyat “kompetentsiia” ta “kompetentnist” [Scientific and pedagogical analysis of the concepts of “competence” and “competency”]. *The Image of a Modern Teacher* No. 8(177). pp. 41–47. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2017-8\(177\)-41-47](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2017-8(177)-41-47) [in Ukrainian].

5. Ovcharuk, O.V. (2004). Kompetentisnyia pidkhid do formuvannya zmistu serednoi osvity: dosvid zarubizhnykh krain [A competency-based approach to shaping secondary education content: experiences from other countries]. *Competence-based approach in modern education. Global experience and Ukrainian perspectives*: Library on educational policy edited by O.V. Ovcharuk. Kyiv, 112 p. [in Ukrainian].

6. Plyachenko, T.M. (2014). Formuvannya instrumentalnoi kompetentnosti maybutnoho vchytelia muzychnoho

mystetstva u prozesi fakhovoi pidhotovky [Formation of instrumental and performing competence of future music teachers in the process of professional training]. *Professional art education and culture: materials*. International Scientific and Practical Conference. Ministry of Education and Science of Ukraine, B. Grinchenko University of Kyiv; edited by V.O. Ognevyuk, Kyiv, pp. 61–69. [in Ukrainian].

7. Pometun, O. (2004). Zaprovdzhennia kompetentnisnoho pidkhodu – perspektyvnyi napriam rozvytku suchasnoi osvity [The introduction of a competency-based approach is a promising direction for the development of modern education]. *School Exchange Programmes Bulletin*, No. 22, pp. 32–37. Available at: http://visnyk.iatp.org.ua/visnyk/issue_artikle;22;0/32k [in Ukrainian].

8. Prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv “Muzychne mystetstvo” (5–8) klasy (2005). [Programme for general education institutions “Musical Art” (grades 5–8)]. *Art and Education*. No. 1. pp. 2. [in Ukrainian].

9. Stelmashchuk, Z.M. (2006). Do problem formuvannya kompetentnosti maybutnoho dchytelia muzychnoho mystetstva [On the problem of developing the competence of future music teachers]. *Professional competencies and competences of teachers*. Materials from a regional scientific and practical seminar. Ternopil: Published by V. Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. pp. 110–112. [in Ukrainian].

10. Shhramko, O.I. (2008). Osnovnyi muzychnyi instrument: alhorytm metodyky [Main musical instrument: algorithms and techniques]. Teaching manual for students of music faculties of higher educational institutions. Kryvyi Rih, 219 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 07.10.2025

“Від природи, як від матері, легесенько спіє наука сама собою. Вона є всеродна й істинна вчителька, і – єдина”.

*Григорій Сковорода
український філософ, педагог*

“Мета навчання – не тільки дати знання, а й навчити мислити, шукати, сумніватися й знаходити істину самостійно”.

*Альберт Ейнштейн
американський, німецький та швейцарський фізик*

“Знання – настільки дорогоцінна річ, що його не соромно добувати з будь-якого джерела”.

*Річард Дейвіс Бах
американський письменник*

“Справжня освіта виховує людину, здатну жити і працювати у багатокультурному світі”.

*Джон Лок
англійський філософ*

